

הצעה לדף ויקיפדיה לאריה בן-גוריון

תולדותיו:

- 8.4.1916: נולד בעיר יליסבטגראד, בחצי-האי קרים שברוסיה, בנם הבכור של ד"ר משה קוריטני, רופא, וציפורה לבית גרין, גנת בהכשרתה ואחות בעיסוקה.
- 12.2.1920: ד"ר קוריטני נרצח בידי רופא-עמית רוסי בזמן משחק שחמט.
- 1921: ציפורה בורחת מרוסיה בחזרה לפלונסק לבית אביגדור גרין, עם שני ילדיה, אריה ועמנואל (נולד – 1919).
- 3.5.1923: ציפורה עולה לארץ ישראל עם אריה, שמותיהם בסרטיפיקט בהזמנת דוד בן גוריון, – בן-גוריון. בשלב מאוחר יותר יחליפו רשמית את השם קוריטני בשם בן-גוריון.
- 1924: ציפורה מקבלת עבודה כאחות בקופ"ח בחיפה, ומתיישבת שם.
- 1925: אביגדור גרין (אבי ציפורה ודוד ב"ג) עולה ארצה ומביא איתו את עמנואל. המשפחה מתאחדת מחדש בחיפה.
- 1928: ציפורה מתחתנת עם לובה אריה פרידמן-לבוב זמר ומוסיקאי. אריה, עמנואל ורות בת פרידמן לבוב לומדים בבית הספר הריאלי.
- 1935: מצטרף לתנועת "המחנות העולים" כחניך, ואחר כך מדריך. סוף לימודיו של אריה בביה"ס הריאלי.
- 7-1936: מסע ביקור בפולין ובפלונסק עיר משפחת גרין.
- 1937: הכשרה בנען. הדרכה בתנועת "המחנות העולים" ברחובות ובכפר ביל"ו.
- 1937: מצטרף לחבריו ב"קבוצת החוגים" במעיין חרוד – עולה איתם להתיישבות באדמות שאטה ונימנה על מייסדי קיבוץ בית השיטה, בו יחיה כל חייו.
- 41-1939: מדריך (עם תקווה שריג ואברהם ברגנפלד) את חברת נוער א' (הצ'כי) בקיבוץ.
- 1940: מתחתן עם ברוריה שיף, חברת הקיבוץ.
- 1941: הולדת בנו חגי.
- 3-1942: מורה ומחנך בביה"ס המקצועי "טיץ" (עליית הנוער), ביגור.
- 1943: מדריך קבוצה מ"ילדי טהראן", בעתלית ואחר כך במגדיאל.
- 1945: הולדת בתו רזיה.
- 1946: נכנס לעבודת החינוך בביה"ס של בית השיטה (קבוצת "אלון", הכיתה הראשונה של בני הקיבוץ). בעבודת החינוך ימשיך (בהפסקות) עד שנת 1966.
- 1951: לוקח חלק מרכזי בהקמת "חטיבת בני הקבוץ המאוחד".
- 5-1953: שליחות (עם המשפחה) בקנדה, בתנועת "הבונים-דרור".
- שנות ה-60: התחלת פעילותו במדור החגים הבין-קיבוצי ובמחלקת התרבות של הקבוץ המאוחד
- 1967: ייסוד ארכיון החגים הבין-קיבוצי ומיסודו ע"י התנועה הקיבוצית.
- 3-1971: שליחות (עם ברוריה) ללוס אנג'לס, ארצות הברית, כאחראי לחינוך היהודי והציוני בחוף המערבי מטעם הסוכנות.
- 1973: ביקור ביפאן וקשירת הקשר עם קהילת "בית שלום", שנמשך עד מותו.
- 3.1991: שליחות למוסקבה, לעריכת ליל-הסדר (פעמיים) ליהודי מוסקבה.
- 1995: העברת ארכיון החגים מהצריף ליד ביתו של אריה לבניין-קבע בבית השיטה.
- 2.5.96: חנוכת הארכיון המחודש בשם "מכון שיטים".
- אריה פורש מניהול המכון אך ממשיך בעבודתו שם עד מותו.
- 1953: מות לובה פרידמן-לבוב.
- 1965: מות ציפורה בת-גוריון. נקברה בבית השיטה.
- 1982: מות עמנואל בן-גוריון. נקבר בבית השיטה.
- 6.6.1998: מות אריה בן-גוריון.
- 2008: מות ברוריה בן-גוריון.

פעילותו:

שני תחומי פעילות עיקריים היו לאריה ב"ג במשך כל חייו: החינוך והתרבות. **לעבודת החינוך** הקדיש כ-20 שנה, החל משנת 1939, בה קיבל עליו את ההדרכה לחברת הנוער הראשונה של קיבוץ בית השיטה. הוא היה אדם שחי על פי מערכת של ערכים שאימץ לעצמו בשנות חינוכו – לימודים בביה"ס הריאלי בחיפה, וחברות בתנועת "המחנות העולים", ולא פחות מאלה – הערכים שספג בבית אמו: העבודה כדרך חיים, שוויון ערך האדם, ההתחשבות והסיוע לזולת והמחויבות לחברה שאתה חלק ממנה. ערכים אלה שקד להנחיל לחניכיו – בני הקיבוץ, נערי עליית הנוער, ובשנותיו המאוחרות לכל מי שביקש את עצותיו והנחיותיו גם בתחומי התרבות. כמחנך היה עקבי בעמדותיו ובשיטותיו, משקיע ללא חשבון ובהתמסרות מלאה לשליחותו ולחניכיו. לא אחת באה השקעה זו גם על חשבון משפחתו הקרובה. הוא החשיב מאד את חלקה של המסורת התרבותית, הלאומית והחברתית, בעבודת החינוך, וניסה ליצור מסגרות חדשות, בנות זמנו, לתכנים עתיקים ומצטברים. כך גם התמיד בשיטתו ללמד את ההיסטוריה היהודית בלב נופי הארץ שבהם התרחשה, במיוחד בעמק יזרעאל, שבו חי ובו ראה את התגשמות הציונות החלוצית והתחדשות העם היהודי. את תפישותיו אלו הביא עמו גם לשליחויות בחו"ל (קנדה, ארה"ב, מוסקבה).

את גישותיו ושיטותיו אלו יישם גם כשעבר **לעבודת התרבות**, לה הקדיש את חייו מאמצע שנות ה-60 ועד מותו. הוא חתר להידוש מסורות היהדות במסגרת החיים החילוניים, וקרא להעמקת הידע והשורשיות של הציבור החילוני (ובעיקר – תלמידי בתי הספר) בתחומי היהדות, ובניית מסורות תרבותיות חדשות, שיהלמו את חיי הקיבוץ – בפרט, ואת החברה החילונית – בכלל.

בשיתוף-פעולה עם חברים נוספים החל בריכוז החומר שהצטבר מהפעילות התרבותית בתנועה הקיבוצית. החומר נערך לפי סדר החגים והמועדים בלוח השנה, ופורסם כחברות הנושאות את שמות החגים שלהם הוקדשו – "ילקוטי החגים". כמו כן הופיעו ילקוטים המוקדשים לפעילות התרבות השוטפת – וכל זה יחד היווה חומר-עזר רב חשיבות לרכזי התרבות בקיבוצים. מכל החומר שנאסף בנה אריה ב"ג את ארכיון-החגים הבין-קיבוצי, שהוקם בבית השיטה ואומץ בידי התנועה הקיבוצית. תחילת הארכיון בצריף סמוך לדירתו, ומאוחר יותר – בבית שיוחד לכך. שמו של הארכיון הוסב ל"מכון שיטים", העוסק כיום גם בפעילות חברתית-תרבותית כללית, ומהווה מרכז חינוכי לתנועת "המחנות העולים".

אריה ב"ג היה דמות מרכזית גם בסמינרים הרבים שארגנה התנועה הקיבוצית בתחומי התרבות והחגים, והביא אליהם אנשי רוח רבים מתחומי היהדות, שנקשרו בזכותו לפעילות התרבותית בקיבוצים. במיוחד בלט בסמינר השנתי המרכזי - הסרת"ב"ק (סמינר רכזי תרבות בין-קיבוצי), שם נשא לרוב את ההרצאות המרכזיות.

בשנותיו המאוחרות היה אריה ב"ג יועץ לרבים – רכזי תרבות, מורים, מדריכים, וקציני חינוך ותרבות בצה"ל. פיתח יחסים הדדיים עם אנשי ציבור מכל שכבות החברה הישראלית.

אותות הוקרה:

עבודתו של אריה ב"ג זכתה במשך השנים לכמה אותות-הוקרה ממלכתיים:

- תשמ"ב** - פרס האגף לתרבות תורנית במשרד החינוך והתרבות ע"ש יעקב אגרסט, על מפעל-חיים חלוצי-יהודי המוקדש לטיפוח חגי ישראל, ידיעתם והשרשתם בהוויה של ההתיישבות העובדת, כולל ייסוד ארכיון החגים הבין-קיבוצי.
- תשמ"ח** - פרס השר לענייני דתות על פעילות מצויינת בתחום הנחלת מורשת ישראל – המכון הבין-קיבוצי לחג ומועד – מפעל-חיים של אב"ג.
- תשנ"ד** - פרס אבי-חי, כ"מייסד ארכיון החגים הבין-קיבוצי, מחנך ומלמד שהצליח ליצור תשתית תרבותית-יהודית מתחדשת בקהילה הקיבוצית ובארץ כולה".

קישוריות (לפי סדר הדברים בדה):

עמנואל בן גוריון
אביגדור גרין
ביה"ס הריאלי בחיפה
תנועת "המחנות העולים"
"קבוצת החוגים"
מעין חרוד
קיבוץ בית השיטה
דוד בן גוריון
תקווה שריג
ביה"ס המקצועי "טיץ" ביגור
ילדי טהראן
חטיבת בני הקבוץ המאוחד
תנועת "הבונים-דרור"
ארכיון ומכון החגים הבין-קיבוצי
ילקוטי החגים
קהילת "בית שלום" ביפאן
מכון שיטים
פרס אבי-חי

מפרסומיו בספרים וילקוטים:

ביבליוגרפיה

ילקוטים וספרים בעריכת אריה בן גוריון ובשיתוף צבי שוע

ילקוט שבת – השבת ומקורותיה, השבת במשפחה ובקהילה תשמ"ד 392 עמודים

ילקוט ראש השנה – תשרי בלוח, בריאת העולם ובריאת האדם, השופר תשל"ח 160 עמודים

ילקוט יום הכיפורים – תשובה, תפילה וצדקה, המועד ברצף הדורות תשמ"ז 54 עמודים

ילקוט סוכות – סוכה ומשמעותה, ארבעת המינים, תפילה לגשם תשמ"א 240 עמודים

ילקוט חנוכה – סיפור המרד והחג, חג ארצישראלי, יהדות מול יוונות תשנ"ו 222 עמודים

ויהי אור – אמרות ומנורות תשמ"ד

ילקוט ט"ו בשבט – ראש השנה לאילן, העץ והיער במקרא ובספחת האגדה תשל"ז 64 עמודים

ילקוט פורים עיוני – חג הפורים שמו, מקורותיו ודיניו, מנהגי החג, מגילת אסתר תשמ"ו 74 עמודים

ילקוט פורים שימושי – החגיגה בהתבצעותה, רעיונות, מסכות תשמ"ד 104 עמודים

ילקוט פסח – החג וגלגולו, משה ואליהו במסורת, ליל הסדר וגלגוליו תשל"ט 110 עמודים

הגדה של פסח קיבוצית 15- מהדורות 1961

הגדה של פסח לגן הילדים

1971

תשכ"ז 201 עמודים **ילקוט יום העצמאות** – מגילת העצמאות והגיגי חג, יום הזיכרון, כיצד חוגגים

תשמ"א 220 עמודים **ילקוט שבועות** – מועד מתן תורה, מגלת חות, חג הביכורים, חג הקציר

תשכ"ז, תשמ"ב **ילקוט ירושלים** –

תשנ"ז 253 עמודים **ילקוט תשעה באב** במבט ציוני וישראלי

תש"ן 50 עמודים **מאה שנות דברית** – לקט פרוזה והגות הומר וסלנג על השפה העברית

202 עמודים **ילקוט בר מצווה** – בר מצווה במקורות, במורשת, ערכים טקס ומסיבה

150 עמודים **ספר המחזות והמסיבות** לשנת בר המצווה - מחזות מקוריים, שורשים, ברכות

150 עמודים **עם הילד** – ארוע חגיגי של הקיבוץ בגן. היצירה המאחדת את החינוך המשותף

תשכ"ד 96 **ילקוט פינת השבוע** – תכני פינת השבוע בקיבוץ

עמודים

תשכ"ה 370 עמודים **כלולות** – הכלולות במסורת נוהגי חתונה בקיבוץ, טקס ותכנית חג הכלולות

תשנ"ח 370 עמודים **ילקוט אבלות** – אבל וזיכרון בקיבוץ, תרבות הזיכרון בחברה הישראלית

אלה אזכרה – שירים על מות ועל מוות, עם בנימין יוגב, הצאת הקיבוץ המאוחד – תשנ"ו 268 עמודים

ארבע פרשיות התפילין – ילקוט לימודי

חוזר אל עצמך – חיי אדם בין לידה וזקנה מן המקורות והשירה העברית, הוצאת הקיבוץ המאוחד-

1988

ספר המנורה – מסע עם סמל יהודי לאורך הדורות-1996

ילקוט בר מצווה – בשיתוף עם משרד החינוך והתרבות – למחנכות ולמחנכים בכתה ז

אל תשלח ידך אל הנער – שירים ופרוזה בנושא העקידה, הוצאת כתר-2002

תשס"ב 134 עמודים

מגילות:

מגילת שיר השירים

מגילת רות

מגילת אסתר שסופר סת"ם כתב וילדי קיבוץ צייר

מגילת איכה כתובה באקרוסטיכון

